

Cismaniyetin Manası ve Esmâ-i İlahiyenin Tecellisi

RİNAP, Semineri, 26 Ekim, 2023

Prof. Dr. Alparslan AÇIKGENÇ
TÜBA, Şeref Üyesi
Üsküdar Üniversitesi, Felsefe Bölümü

MESELENİN ORTAYA KONMASI

Felsefede iki önemli zıt akım mevcuttur: Birincisi, maddiyyun olarak bilinen Materyalizmdir. Bu akımın temel tezi var olan sadece maddedir, diğer bütün varlıklar maddenin farklı hallerini temsil etmektedir. Madde ezelidir başlangıcı yoktur. Başlangıcı olmayan bir şeyin yaratılmaya ihtiyacı olmaz. O zaman madde cansız ve şuursuz olduğu için nasıl harekete geçtiğini ve bu varlık âlemini nasıl oluşturduğunu açıklamak gerekir. Açıklama için çeşitli teoriler üreten maddeciler tabi'yyun, dehriyyun ve sebeplere etkinlik veren bir takım farklı materyalist akımlar üretmişlerdir. İkincisi, ruhaniyatçılar diye ifade edebileceğimiz ruhun etkin varlığını savunan filozoflardır. Bunları iki kısma ayırabiliriz: maddenin ve ruhun varlığını eşit ölçüde kabul edenler; diğeri de sadece ruhun varlığını önemseyip maddenin varlığını âdeta red eden filozoflardır.

MESELENİN ORTAYA KONMASI

Üstadın cismaniyet anlayışı bütün bu yaklaşımların ne kadar yanlı olduğunu ve eksik yönlerinin nereden kaynaklandığını Kur'ani bir yaklaşımla çok sağlıklı bir şekilde ortaya koymaktadır. Şöyle özetleyebiliriz:

1. Her şey maddeden ibarettir diyenlerin cismaniyetin esmadan neş'et eden ve esmaya ayinedarlık eden mahiyetini kavrayamayan mahdûdu'l-efkâr ve nâkîsu'l-isti'dâd olan kimselerdir.
2. Sadece ruhun varlığını kabul edip maddenin varlığını inkâr eden Ruhaniyatçılar da cismaniyetin ehemmiyetini kavrayamayan kimselerdir.
3. Madde ve ruhun varlığını kabul edip haşri cismaniyi inkâr edenlerin cismaniyetteki câmi hakikatleri ve esmayı idrak edemeyenlerdir.

Sözler, “Yirmi Sekizinci Söz”, Sual: 1

(بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ)

(وَبَشِّرِ الذِّیْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاْتُوا بِهٖ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ)
Bakara, 2/25

Suâl:

Kusurlu, noksanıyetli, mütegayyir, kararsız, elemli cismâniyetin ebediyetle ve Cennet’le ne alâkası var? Mâdem, rûhun àlî lezâizi vardır; ona kâfîdir. Lezâiz-i cismâniye için, bir haşr-i cismânî neden icâb ediyor?

Sözler, “Yirmi Sekizinci Söz”, Sual: 1

Elcevab: Çünkü, nasıl toprak; suya, havaya, ziyâya nisbeten kesâfetli, karanlıklıdır; fakat, masnûât-ı İlâhiye'nin bütün envâ'ına menşe' ve medâr olduğundan bütün anâsır-ı sâirenin ma'nen fevkine çıkar[tığı gibi]...

hem kesâfetli olan nefs-i insaniye; sırr-ı câmiyet itibariyle, tezekki etmek şartıyla bütün letâif-i insaniyenin fevkine çıkar[tığı gibi];

[Aynen] öyle de, cismâniyet; en câmi', en muhît, en zengin bir âyine-i tecelliyât-ı Esmâ-i İlâhiye'dir.

Bütün hazâin-i rahmetin müddeharâtını tartacak ve mîzana çekecek âletler, cismâniyettedir.

Meselâ; dildeki kuvve-i zâika, rızık zevkinde envâ'-ı mat'ûmât adedince mîzanlara menşe' olmasaydı herbirini ayrı ayrı hissedip tanımazdı, tadıp tartamazdı. Hem, ekser Esmâ-i İlâhiye'nin tecelliyâtını hissedip bilmek, zevkedip tanımak cihâzâtı, yine cismâniyettedir. Hem, gayet mütenevvi' ve nihâyet derecede ayrı ayrı lezzetleri hissedecek isti'datlar, yine cismâniyettedir.

ŞUALAR, ON BİRİNCİ ŞUÂ, MEYVE RİSÂLESİ: “Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası”

Risale-i Nur'da, Yirmi Sekizinci Sözde ve başka risalelerinde, haşrin cismaniyeti cihetinde gelen zayıf şüphelere kuvvetli cevaplarına iktifaen burada yalnız bir kısa işaretle deriz ki:

- ❑ Esmâ-i İlâhiyenin en cem'iyetli âyinesi cismâniyettedir.
- ❑ Ve hilkat-i kâinâttaki makâsıd-ı İlâhiyenin en zengini ve fa'âl merkezi cismâniyettedir.
- ❑ Ve ihsânât-ı Rabbâniyenin en çok çeşitleri ve rengârenkleri cismâniyettedir.
- ❑ Ve beşerin ihtiyacât dilleriyle Hâlık'ına karşı duâlarının ve teşekkürâtının en kesretli tohumları yine cismâniyettedir.
- ❑ Maneviyat ve rûhâniyât âlemlerinin en mütenevvi' çekirdekleri yine cismâniyettedir.

ŞUALAR, ON BİRİNCİ ŞUÂ, MEYVE RİSÂLESİ: “Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası”

Bunlara kıyâsen, yüzer küllî hakikatler cismâniyette temerküz ettiğinden Hâlık-ı Hakîm, zemin yüzünde cismâniyeti çoğaltmak ve mezkûr hakikatlere mazhar eylemek için öyle sür'atli ve dehşetli bir fa'âliyetle kabile kabile arkasına mevcûdâta vücûd giydirir, o meşhere gönderir. Sonra onları terhis eder, başkalarını gönderir. Mütemâdiyen kâinât fabrikasını işletir.

Cismânî mahsulâtı dokuyup, zemini âhirete ve Cennete bir fidanlık bahçesi hükmüne getirir. Hattâ insanın cismânî midisini memnun etmek için o midenin hâl diliyle bekâsına dair duâsını kemâl-i ehemmiyetle dinleyip kabûl ederek fiilen cevap vermek için, hadsiz ve hesabsız ve yüz binler tarzlarda ve binler çeşit çeşit lezzetlerde gayet san'atlı taamları ve gayet kıymetli ni'metleri cismâniyete ihzar etmek, bedâhetle ve şeksiz gösterir ki; dâr-ı âhirette Cennetin en çok ve en mütenevvi' lezzetleri cismânîdir. Ve saâdet-i ebediyenin en ehemmiyetli ve herkesin istediği ve ünsiyet ettiği ni'metleri cismânîdir.

ŞUALAR, ON BİRİNCİ ŞUÂ, MEYVE RİSÂLESİ: “Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası”

Acaba hiçbir cihet-i ihtimali ve imkânı var mı ki; bu âdi midenin hâl diliyle bekâ duâsını kabûl edip nihâyetsiz mu'cizâtlı maddî taamlar ile onu minnetdâr ederek, her vakit tesâdüfsüz, kasdî olarak fiilen cevap veren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Kerîm, kâinâtın en ehemmiyetli neticesi ve arzın halifesi ve o Hâlık'ın güzîdesi ve perestîşkârı olan nev'-i insanın insaniyet mide-i kübrâsı ile küllî ve yüksek ve dâima arzu ettiği ve ünsiyet ettiği ve fitraten istediği cismânî lezzetleri, dâr-ı bekâda verilmesine dair hadsiz umumî duâları kabûl olmasın ve haşr-i cismânî ile fiilen cevap verilmesin, onu ebedî minnetdâr etmesin?..

Âdeta sineğin sesini işitsin, gök gürültüsünü işitmesin! Ve âdi bir neferin kemâl-i ehemmiyetle techizâtına baksın; orduya hiç bakmasın, ehemmiyet vermesin! Bu yüz derece muhâl ve bâtıldır.

ŞUALAR, ON BİRİNCİ ŞUÂ, MEYVE RİSÂLESİ: “Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası”

Evet,

(وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ)

âyetinin sarâhat-i kat'iyyesiyle, insan, en ziyâde ünsiyet ettiği ve dünyada nümûnesini tatmış olduğu cismânî lezzetleri Cennete lâıyk bir tarzda görecek, tadacak.

Ve lisân, göz ve kulak gibi a'zâların ettikleri hâlis şükürler ve hususî ibâdetlerin mükâfâtı, o uzuvlara mahsûs cismânî lezzetler ile verilecektir. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân, o derece cismânî lezzetleri sarîh bir sûrette beyân eder ki, başka te'viller ile mânâ-yı zâhirîyi kabûl etmemek imkân haricindedir.